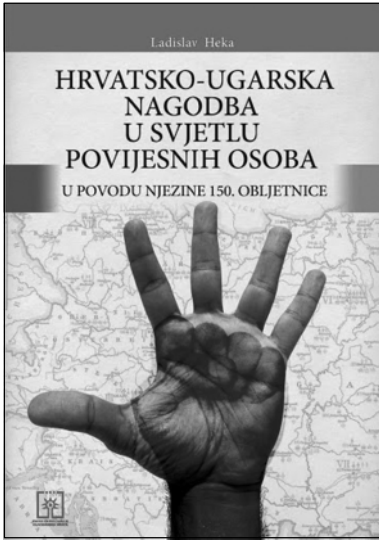

pisma u prepoznavanju i nužno slojevitom učvršćivanju vlastita identiteta“ (str. 7). Za nadati nam se novim esejističkim glasovima koji će nastaviti ovo djelo.

Katarina Čeliković

Ladislav Heka, *Hrvatsko-ugarska nagodba u svjetlu povijesnih osoba : u povodu njezine 150. Obljetnice*, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, Subotica, 2019., 295 str.

Ladislav Heka je poznati mađarski sveučilišni profesor. Podrijetlom je iz hrvatskog dijela Baranje, koji je povijesno pripadao Mađarskoj kroz više stoljeća. Devedesetih su ga teške ratne okolnosti i studij odveli u Mađarsku. Ondje je započeo novi život kakav dolikuje jednom intelektualcu mondenskih razmjera. Ipak nije zaboravio svoju rodnu grud. Uspomena na nju je upriličio na dostojanstven način. Doktorirao je 2004. u Segedinu na temu *Hrvatsko-ugarski javnopravni odnosi s posebnim osvrtom na hrvatski Zak. članak 1868:I. i ugarski Zak. članak*

1868:XXX. (A horvát-magyar közjogi viszony, különös tekintettel a horvátországi 1868:I. törvénycikkre és a magyarországi 1868:XXX. törvénycikkre). Svoju nadovezanost na hrvatski prostor je ponovno pokazao prigodom 150. obljetnice Hrvatsko-ugarske nagodbe (1868.), kada je u izdanju Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata u Subotici izašla njegova knjiga pod gore navedenim natpisom.

Malo je reći da je Ladislav Heka najpoznatiji baviti se tematikom hrvatsko-mađarskih odnosa. Povijest poznaje tek nekolicinu osoba koje su pokazale slično interesiranje: Edo Margalić, László Hadrovics, Dinko Šokčević itd. Heka je godinama neumorno prikupljao i analizirao izvore o hrvatsko-ugarskoj nagodbi i osobama koje su obilježile postnagodbenu epohu. I kada je došao trenutak za obilježavanje Hrvatsko-ugarske nagodbe 1868., koja je više nego ijedan povijesni događaj ili ličnost obilježila odnose Mađara i Hrvata, Hekino znanje je bilo ne samo opsežno, nego i zavidno strukturirano. Laički govoreći, ono se „slegnulo“, odnosno postalo je zrelo za popularizaciju. Pred nama je knjiga koja je plod tog složenog i dugotrajnog ljudskog procesa.

Knjiga je podijeljena na dva dijela: „Nastanak Hrvatsko-ugarske nagodbe“ (str. 11-86) i „Najznačajnije osobe Hrvatsko-ugarske povijesti“ (str. 87-284). Sadrži „Proslov“ (str. 9) i „Pogovor“ (str. 285), u kojem autor ne samo da sažima rezultate svojih opsežnih istraživanja u nekoliko jezgrovitih i snažnih rečenica vrijednih divljenja, nego na dostojanstveno-skroman način objašnjava motive svog pisanja. Oba dijela knjige imaju posebna poglavlja, koja ukratko prikazuju sadržaj predstojećih poglavlja.

Prvi dio knjige sadrži sljedeća poglavlja: „Uvod“ (str. 13-14), „Hrvatsko-ugarski javnopravni prijemor“ (str. 15-18), „Hrvatska i jugoslavenska opcija“ (str. 19-25), „Revolucionarna 1848. – 1849. godina“ (str. 26-32), „Ususret nagodbi“ (str. 33-39), „Austro-ugarska nagodba“ (str. 40-46), „Pregovori hrvatskih i mađarskih regnikolarnih deputacija 1848. godine“ (str. 47-48), „Hrvatsko-ugarska nagodba“ (str. 49-52), „Zakonski članak I. iz 1868., odnosno 1868: XXX.“ (str. 53-60), „Analiza Hrvatsko-ugarske nagodbe“ (str. 61-66), „Ustrojavanje zemaljske vlasti“ (str. 67-68), „Upravno-županijsko ustrojstvo ugarskoga kraljevstva“ (str. 69-73), „Država Slovenaca, Hrvata i Srba i ukidanje nagodbe“ (str. 74-86).

Drugi dio knjige sadrži sljedeća poglavlja: „Uvod“ (str. 89), „Obitelj Zrinski“ (str. 90-106), „Obitelj Gorjanski de Genere Drusma“ (str. 107-117), „Ivan (Vitez) od Sredne“ (str. 118-137), „Grofovi Graškovići (Grassalkovich)“ (str. 138-152), „Barun Josip Rudić Aljmaški“ (str. 153-163), „Mirko Bogović“ (str. 164-179), „Ban pučanin Ivan Mažuranić“ (str. 180-196), „Hrvatski ban grof Karlo (Károly) Khuen-Héderváry“ (str. 197-223), „Rektor Zagrebačkog sveučilišta akademik Franjo Marković“ (str. 224-238), „Đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer“ (str. 239-257), „Bunjevački preporoditelj biskup Ivan Antunović“ (str. 258-269) i „Biskup Pavao Matija Sučić iz roda bačkih Sučića Pačirskih“ (str. 270-284).

Već iz naslova navedenih poglavlja može se vidjeti da je sadržajni opseg knjige daleko širi od okvira centralne, odnosno od povijesnih i pravnih konteksta Hrvatsko-ugarske nagodbe

(1868.). On uključuje ne samo krupna povijesna imena koja se vezuju uz Hrvatsko-ugarsku nagodbu i kasniji državo-pravni razvoj Hrvatske i Ugarske, nego i ličnosti koje su živjele u sustavu kojeg su stvorili „oci“ nadogdbe: grofovi Graškovići, Josip Rudić Aljmaški, Ivan Antunović, Pavao Matija Sučić i drugi. To daje knjizi posebnu dimenziju, preko koje čitatelj može vidjeti kako su se visoki razgovori i dogovori predstavnika hrvatskog i mađarskog prenegodbenog polističkog establišmenta odrazili na život i rad onih ljudi izvan političkog života koji su bili u neposrednom dodiru s narodnim masama i igrali ulogu lokalnih i nacionalnih prvaka, napose Ivana Antunovića i Josipa Juraja Strossmayera. To naravno ne predstavlja jedinu pozitivnu značajku ove knjige. Ona u cjelini ispunjava kriterije. Ova dimenzija predstavlja samo dodatan razlog i motiv zašto joj treba pokloniti naročitu pažnju.

Vladimir Nimčević

Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova s međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 2017., ur. Katarina Čeliković, Hrvatska čitaonica – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2018., 274 str.

Zbornik radova *Dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova 2017.* koji su objavili Hrvatska čitaonica Subotica i Zavod za kulturu Vojvođanskih Hrvata donosi radove sa znanstveno-stručnog skupa, kao jedne od prepoznatljivih programskih sastavnica *Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova.* Urednica zbornika je Katarina Čeliko-